Gemeente Mook en Middelaar

KADERNOTA 2025

kaderstelling voor programmabegroting

Nieuwe (financiële) uitdagingen

Versie Raad 4 juli 2024

Gemeente Mook en Middelaar

KADERNOTA 2025

t.b.v. programmabegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028

Inhoudsopgave

1. Uitgangspunten t.b.v. programmabegroting 2025 4
2. Bijlage: Taakvelden per programma 10

1. Uitgangspunten t.b.v. programmabegroting 2025

Deze Kadernota 2025 beschrijft de beleidsmatige en financiële uitgangspunten die gebruikt worden voor het opstellen van de Programmabegroting 2025, inclusief de meerjarenraming 2026-2028.

Plaats in de p&c-cyclus
De kadernota is de start van de nieuwe planning & controlcyclus 2025.

P&C-cyclus	Kadernota	Programma-begroting	Zomer-rapportage	Eindejaars-rapportage	Jaarstukken
2024	*13 juli 2023*	*2 nov. 2023*	4 juli 2024	12 dec. 2024	juni 2025
2025	**4 juli 2024**	7 nov. 2024	juli 2025	dec. 2025	juni 2026

Algemene uitgangspunten
- De basis van het nieuw beleid is het Beleidsprogramma 22-26;
- De basis van de financiële budgetten is de meerjarenraming van de Zomerrapportage 2024*);
- Nagekomen ontwikkelingen (tussen de vaststelling van de Zomerrapportage 2024 en het opstellen van de Programmabegroting 2025 worden afzonderlijk vermeld in de Programmabegroting 2025;
- De algemene beschouwingen vinden plaats bij de behandeling van de Programmabegroting 2025 in november 2024.

*) zie toelichting op pagina 8.

Wet- en regelgeving
Extern
- Gemeentewet;
- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten;
- Notities commissie BBV (stellige uitspraken);
- Begrotingscirculaire Provincie Limburg (aandachtspunten beoordeling door toezichthouder);
- www.waarstaatjegemeente.nl (wettelijke beleidsindicatoren).

Intern
- Financiële verordening (aanvullende gegevens);
- Beleidsprogramma 22-26.

Beleidsprogramma 22-26
Wij gaan door met uitvoering van het coalitieakkoord en het Beleidsprogramma 22-26 ‘Samen bouwen aan Mook en Middelaar’. Daarbij hebben wij oog voor actuele maatschappelijke ontwikkelingen die onze aandacht vragen.

Programma's
De raad stelt bij aanvang van iedere raadsperiode een programma-indeling voor die raadsperiode vast. Voor de raadsperiode 2022-2026 zijn de volgende programma's aanwezig:
- Sociale leefomgeving;
- Sociaal domein;
- Fysieke leefomgeving;
- Toerisme, natuur en duurzaamheid;
- Bestuur en organisatie.

Een programma in de Programmabegroting 2025 bestaat uit de volgende onderdelen:
- De doelstelling(en) voor het begrotingsjaar: 'Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?';
- Een overzicht van de meest recente beleidsindicatoren (in een bijlage);
- De relatie met de verbonden partijen (in een bijlage);
- Een financieel overzicht met de vraag 'Wat mag het kosten?' (in de financiële begroting).

Paragrafen
Een paragraaf betreft een dwarsdoorsnede van de begroting met betrekking tot een bepaald onderwerp. In onderstaande tabel staan de paragrafen die verplicht zijn conform het BBV en de aanvullingen op grond van de Financiële verordening.

Wettelijk te vermelden paragraaf op grond van het BBV	*Aanvullende informatie op grond van de financiële verordening*
• Paragraaf lokale heffing	geen
• Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing	geen
• Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	voortgang onderhoud en omvang eventueel achterstallig onderhoud
• Paragraaf financiering	liquiditeitenplanning en financieringsbehoefte
• Paragraaf bedrijfsvoering	budgetten voor de raad, de griffie, de rekenkamer(commissie) en de accountant
• Paragraaf verbonden partijen	geen
• Paragraaf grondbeleid	geen

Naast bovengenoemde verplichte paragrafen worden deze raadsperiode twee extra paragrafen opgenomen in de programmabegroting, te weten:

▪ Paragraaf Informatieveiligheid	conform de VNG-resolutie ‘Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente’. In deze paragraaf wordt verantwoording afgelegd over ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit);
▪ Paragraaf Wet open overheid	Opvolger van de WOB (Wet openbaarheid van bestuur)

Algemeen financiële uitgangspunten:
- Het begrotingsjaar 2025 is reëel en sluitend;
- De raming voor het begrotingsjaar 2025 gebeurt op basis van reële inschattingen (basis is de meerjarenraming van de Zomerrapportage 2024*));
- Indexering meerjarig standaard 0% met uitzondering van:
    - contracten / overeenkomsten;
    - budget UPW (gelijk aan inkomsten rijk);
    - budget WSW (gelijk aan inkomsten rijk);
    - bijdragen aan verbonden partijen (conform begrotingen van verbonden partijen);
    - reële bijstellingen op basis van (bijvoorbeeld) wettelijke ontwikkelingen;
    - zorgbudgetten;
- De raming voor de zorgbudgetten van Wmo/Jeugd (onderdeel programma Sociaal Domein) gebeurt op basis van de prognoses van het ROB (Regionaal Ondersteuningsbureau);
- Mutaties in reserves (bij en af) zijn alleen voorbehouden aan de raad;
- Niet gebruikte kredieten (en waarvoor geen plannen zijn) worden afgeraamd;
- Stelposten zijn in principe niet toegestaan;
- Verschuivingen van budgetten tussen de programma’s verloopt via een raadsbesluit.

*) zie toelichting op pagina 8.

Uitgangspunten Lasten:
We gaan:
- de loonsom ramen op basis van de werkelijke lasten over 2024, gecorrigeerd met de voorziene fte-mutaties en de cao-ontwikkelingen. Deze wordt ingeschat op 6%, waarbij rekening wordt gehouden met de looptijd van de cao;
- de bijdragen van derden in mindering brengen op de investering en over het netto bedrag (investering minus bijdrage) afschrijven;
- de afschrijvingskosten van investeringen structureel opnemen in de begroting;

- de afschrijvingskosten van nieuwe investeringen niet dekken door een onttrekking uit een bestemmingsreserve;
- de subsidies ramen op basis van het meest recente subsidieplan;
- de structurele lasten primair dekken door structurele baten;
- de dotaties voor de onderhoudsvoorzieningen ramen op basis van de beheerplannen (na correctie op basis van realiteit).

Uitgangspunten Baten:

We gaan:

- de effecten van de meicirculaire 2024 meenemen in de begroting 2025;
- de effecten van de septembercirculaire 2024 indien mogelijk meenemen in de begroting (eventueel als nagekomen wijziging);
- de baten voor rioolheffing, reinigingsheffingen en leges maximaal 100% kostendekkend ramen;
- de overige belastingopbrengsten (dus niet de tarieven) voor het begrotingsjaar ten minste verhogen met de inflatiecorrectie;
- de inflatiecorrectie vaststellen op 2,83% (berekend aan de hand van de prijsindexen van het Centraal Planbureau zoals vermeld in de meicirculaire 2024, waarbij volgens bestaand beleid uitgegaan wordt van 25% index loonvoet rijksoverheid en 75% index overheidsconsumptie);
- dividend initieel ramen conform laatste bekende werkelijke ontvangst;
- geen stelpost opnemen voor een eventuele ruimte onder het plafond van het btw-compensatiefonds (BCF);
- incidentele voordelen per programma inzetten voor incidentele nadelen per programma;

Dekkingsplan

We gaan:

- een reëel dekkingsplan voorleggen in de begroting 2025, als blijkt dat de (structurele) lasten hoger zijn dan de (structurele) baten.

Balans

We gaan:

- alle voorgenomen investeringen opnemen in het investeringsplan;
- de Algemene reserve handhaven op € 2 miljoen, mits de ratio van het weerstandsvermogen tussen de 0,8 en 3,0 blijft;
- de bestemmingsreserve kapitaallasten investeringsplan 2013-2016, indien mogelijk, afbouwen;
- de pensioenvoorziening voor (gewezen) wethouders actuarieel berekenen (en de dotatie of vrijval verwerken in de eindejaarsrapportage van het begrotingsjaar).

Overige ontwikkelingen

Op dit moment voorzien wij enkele actuele ontwikkelingen die hun weerslag op ons beleid in 2025 zullen hebben en nog geen plek hebben in de begroting van het lopende begrotingsjaar.
Onderstaand treft u een (niet uitputtend) overzicht van enkele van die ontwikkelingen:

Herijking gemeentefonds/verdelingssystematiek

De ontwikkeling van het gemeentefonds wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van het accres. Dit voorjaar is gesproken over een stabiele en beter beheersbare financiering van gemeenten (en provincie). Na het uitspreken van zorgen door de VNG over de financiële positie van gemeenten, is besloten over te gaan tot het schrappen van de oploop van de opschalingskorting in combinatie met het vervroegd invoeren van de nieuwe financieringssystematiek in 2024. Dit houdt in dat de koppeling van het accres aan de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp) per 2024 vervroegd is ingevoerd. Uitgangspunt is dat het gemeentefonds meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bbp volgt.

Omgevingsvisie

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Uw raad heeft eind 2023 besloten op welke wijze de omgevingsvisie vorm wordt gegeven. De omgevingsvisie wordt eind 2024 / begin 2025 ter vaststelling aan uw raad aangeboden. Naar aanleiding van de vaststelling van de omgevingsvisie zal voor verschillende werkterreinen (uitvoerings)beleid worden opgesteld.
Dit jaar wordt het duurzaamheidsbeleid ter vaststelling aan uw raad aangeboden. Als gevolg van de vaststelling daarvan wordt een uitvoeringsparagraaf opgesteld. Ook is het mogelijk dat er (uitvoe-

rings)beleid moet worden gemaakt. Tevens wordt voor het werkterrein van kunst en erfgoed beleid opgesteld. Hierin wordt voor het onderdeel monumenten bezien op welke wijze ondersteuning aan eigenaren kan worden gegeven voor het onderhouden en in stand houden van deze monumenten.

Regio Deal 2024
In het najaar van 2023 hebben de acht gemeenten uit Noord-Limburg gezamenlijk met de provincie een propositie ingediend voor de 5e tranche Regio Deals. Deze loopt van 2024 tot en met 2028. Naast Regio Noord-Limburg hebben ook nog 28 andere regio's een propositie ingediend in deze 5e tranche. Op 9 februari 2024 heeft het Rijk bekend gemaakt dat het ingediende voorstel van Regio Noord-Limburg is geselecteerd om met het Rijk een deal te sluiten. Het Rijk heeft € 10 miljoen gereserveerd voor de uitwerking daarvan (kamerbrief 2024-0000083915). Een voorwaarde voor de rijksbijdrage is een minimaal evenredige cofinanciering vanuit de regio's. Zowel Provincie Limburg als ook de regiogemeenten hebben de intentie uitgesproken om beide € 5 miljoen bij te dragen aan de Regio Deal 2024. De daadwerkelijke bijdrage van een gemeente af van de deelname aan de specifieke projecten. Mook en Middelaar heeft een maatwerkovereenkomst gesloten met de regio Noord-Limburg en zal niet aan alle voornoemde thema's van de Regio Deal deelnemen. Verwachting is dat deelname betrekking zal hebben op het onderdeel veiligheid. Hierbij komt ook dat er in de Groene Metropool-regio Arnhem-Nijmegen eveneens een Regio Deal is getroffen en ook daar deelname aan projecten wordt overwogen. Naar verwachting is voor Mook en Middelaar zo'n € 30k gemoeid voor de 5e tranche.

Investeringsagenda 6e envelop
Betreft het fiche projectenbundel Trendsportal '25. Hierin zijn diverse bovenlokale projecten/aanpakken opgenomen die er gezamenlijk voor zorgen dat de regio Noord-Limburg verkeersveiliger en beter bereikbaar wordt waarbij de uitstoot van CO_2 wordt beperkt en de inwoners en ondernemers worden gestimuleerd en gefaciliteerd om duurzame en gezonde keuzes te maken met betrekking tot mobiliteit. Dit zorgt voor een structuurversterking van de regio Noord-Limburg op het vlak van duurzame Mobiliteit en Leefbaarheid. Naar verwachting is hiermee voor Mook en Middelaar zo'n € 10k gemoeid.

Sociaal Domein
De kosten voor Wmo en Jeugd stijgen. Dit wordt voor een belangrijk gedeelte veroorzaakt door de stijging van de tarieven voor de zorg, met name door de gestegen personeelskosten bij de zorgaanbieders. Maar ook gaan we met ingang van 2025 over een naar een andere manier van begroten. Tot en met 2024 zijn de kosten geraamd op basis van het gemiddelde van de kosten van de afgelopen drie jaren. Het Regionaal Ondersteuningsbureau (ROB) is echter steeds beter in staat om een goede voorspelling te doen van de zorgkosten voor het lopende jaar. Daarom hebben wij besloten met ingang van 2025 de kosten te ramen op basis van de meest recente cijfers van het ROB. Dit voorkomt dat we elk jaar bij de Zomerrapportage veel bij moeten ramen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting.

Bibliotheekwerk
Per 2025 wijzigt de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). De gemeentelijke bevorderingsplicht wijzigt dan in een zorgplicht ten aanzien van de toegang van inwoners tot een volwaardige openbare bibliotheek. Om aan de in de nieuwe Wsob opgenomen eisen te kunnen gaan voldoen, is per 2025 structureel extra budget nodig. Nog ongewis is hoeveel precies, de raad en het college hebben zich hierover nog niet uitgesproken. Een grove indicatie is tussen € 40k en € 150k per jaar.

POH Jeugd (praktijkondersteuning huisarts / jeugd ggz)
De huidige contracten lopen af. Er worden nieuwe contracten aangegaan voor 2025. Met dit bedrag is nog geen rekening gehouden in de begroting. Indicatie verhoging kosten € 37k.

IV3
De categorie-indeling voor Informatie voor derden wijzigt ingrijpend. Met IV3 kunnen gemeenten met elkaar vergeleken worden omdat de indeling voor elke gemeente wettelijk verplicht is. Zie voor de indeling bijlage in deze Kadernota.

Financiële uitgangssituatie
Op basis van de Zomerrapportage 2024*) komen tot de volgende voorlopige begrotingssaldi voor het begrotingsjaar 2025 en de meerjarenraming 2026 t/m 2028:

Bedragen x € 1.000

Begrotingssaldo	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting	4 V	1.324 N	1.349 N	1.907 N
Nagekomen wijzigingen (zoals UG)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Huidig saldo	4 V	1.324 N	1.349 N	1.907 N
Mutaties Zomerrapportage*)	1.029 N	1.017 N	1.033 N	968 N
Voorziene wijzigingen (zoals cao-stijging)	600 N	600 N	600 N	600 N
Voorlopig begrotingssaldo voor dekkingsplan	**1.625 N**	**2.941 N**	**2.982 N**	**2.875 N**

*) *Toelichting meerjarenraming Zomerrapportage*
Bij de bovenstaande uitgangspunten wordt diverse keren verwezen naar (de meerjarenraming van) de Zomerrapportage 2024. In de Zomerrapportage zelf zijn alleen de mutaties van het lopende jaar 2024 vermeld. Op de achtergrond is echter ook de meerjarenraming geactualiseerd. Dit leidt tot een jaarlijkse toename van de budgetten van ongeveer € 1 miljoen. Deze toename betreft met name de toegenomen kosten in het Sociaal domein (zie hiervoor ook de toelichting bij het onderdeel Sociaal domein op pagina 7) en het betreft een toename van de dotaties in de onderhoudsvoorzieningen voor groot onderhoud van gebouwen en wegen. De mutaties worden op hoofdlijnen zichtbaar gemaakt in de Programmabegroting 2025.

Dekkingsplan
Gezien de (forse) tekorten zal dekking gevonden moeten worden. Hiervoor zijn reeds diverse scenario's met u gedeeld op de raadsinformatieavond van 27 maart 2024:
- niets doen;
- inkomsten (belastingen) verhogen;
- uitgaven verlagen door specifieke keuzes;
- kaasschaafmethode (algemeen percentage per programma);
- maximaal 10% van de VBR inzetten;
- combinatie van voorgaande scenario's.

Gezien de omvang van de tekorten zal het college aansturen op een combinatie van voorgaande scenario's, zowel het verlagen van de uitgaven, het verhogen van de inkomsten en eventueel het inzetten van de Vrij Besteedbare Reserve. Bij de Programmabegroting 2025 zal het college een voorstel doen voor een concrete invulling van deze scenario's om voor 2025 tot een sluitende begroting te komen. Een eerste aanzet treft u hieronder aan:

Bedragen x € 1.000

Dekkingsplan (structureel)	2025	2026	2027	2028
Voorlopig saldo voor dekkingsplan	1.625 N	2.941 N	2.982 N	2.875 N
Uitkering gemeentefonds	520 V	880 V	875 V	895 V
Belastingopbrengsten (2,83%)	65 V	65 V	65 V	65 V
Belastingopbrengsten (boven inflatie)	p.m. V	p.m. V	p.m. V	p.m. V
Minder specifieke uitgaven	p.m. V	p.m. V	p.m. V	p.m. V
Minder uitgaven kaasschaafmethode	p.m. V	p.m. V	p.m. V	p.m. V
Subtotaal voorlopig dekkingsplan	585 V	945 V	940 V	960 V
Voorlopig begrotingssaldo na dekkingsplan	**1.040 N**	**1.996 N**	**2.042 N**	**1.915 N**

Resteert voor 2025 nog ruim een miljoen aan maatregelen om tot een sluitende begroting te komen. Meerjarig bedraagt het tekort zo'n € 2 miljoen.

Incidentele dekking
Het is mogelijk om een deel van de Vrij besteedbare reserve (VBR) als dekkingsmiddel in te zetten. Dit betreft maximaal 10% van het saldo van de VBR en geldt onder de voorwaarde dat de solvabiliteitsratio ten minste 20% bedraagt (in Mook en Middelaar 42%). Dit zou dan om een bedrag gaan van om en nabij de € 385k. Het inzetten van de VBR betreft een incidentele dekking en kan maar voor enkele jaren ingezet worden.

2. Bijlage: Taakvelden per programma

~~Doorgehaald~~ : vervallen taakvelden vanaf 2025.
(nieuw) : nieuwe wettelijke taakvelden vanaf 2025.

Programma Sociale leefomgeving
0.2 Burgerzaken;
1.1 Crisisbeheersing en brandweer;
1.2 Openbare orde en veiligheid;
4.1 Openbaar basisonderwijs (n.v.t.);
4.2 Onderwijshuisvesting;
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken;
5.1 Sportbeleid en activering;
5.6 Media;
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie; en
7.1 Volksgezondheid.

Programma Sociaal domein
~~6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen;~~
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo *(nieuw)*;
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd *(nieuw)*;
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal *(nieuw)*;
6.3 Inkomensregelingen;
6.4 WSW en beschut werk;
6.5 Arbeidsparticipatie;
~~6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo);~~
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo) *(nieuw)*;
~~6.71 Maatwerkdienstverlening 18+;~~
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo);
6.712 Begeleiding (Wmo);
6.713 Dagbesteding (Wmo);
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo);
~~6.72 Maatwerkdienstverlening 18-;~~
~~6.72a Jeugdhulp begeleiding;~~
~~6.72b Jeugdhulp behandeling;~~
~~6.72c Jeugdhulp dagbesteding;~~
~~6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig;~~
~~6.73a Pleegzorg;~~
~~6.73b Gezinsgericht;~~
~~6.73c Jeugdhulp met verblijf overig;~~
~~6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf;~~
~~6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf;~~
~~6.74c Gesloten plaatsing;~~
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal *(nieuw)*;
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal *(nieuw)*;
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk *(nieuw)*;
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal *(nieuw)*;
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal *(nieuw)*;
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk *(nieuw)*;
6.791 PGB Wmo *(nieuw)*;
6.792 PGB Jeugd *(nieuw)*;
~~6.81 Geëscaleerde zorg 18+;~~
6.811 Beschermd wonen (Wmo);
6.812 Maatschappelijke en vrouwenopvang (Wmo);
~~6.82 Geëscaleerde zorg 18-;~~
6.821 Jeugdbescherming;

6.822 Jeugdreclassering;
6.91 Coördinatie en beleid Wmo *(nieuw)*; en
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd *(nieuw)*.

Programma Fysieke leefomgeving
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden;
0.63 Parkeerbelasting (n.v.t.);
2.1 Verkeer en vervoer;
2.2 Parkeren;
2.4 Economische havens en waterwegen;
2.5 Openbaar vervoer;
3.1 Economische ontwikkeling;
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur;
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen;
5.2 Sportaccommodaties;
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie *(deel openbaar groen)*;
7.2 Riolering;
7.5 Begraafplaatsen en crematoria;
~~8.1 Ruimtelijke ordening;~~
8.1 Ruimte en leefomgeving *(nieuw)*;
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen) (n.v.t.); en
8.3 Wonen en bouwen.

Programma Toerisme, natuur en duurzaamheid
2.3 Recreatieve havens;
3.4 Economische promotie;
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie;
5.4 Musea;
5.5 Cultureel erfgoed;
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie *(deel recreatie)*;
7.3 Afval; en
7.4 Milieubeheer.

Programma Bestuur en organisatie
0.1 Bestuur; en
0.8 Overige baten en lasten *(exclusief deel onvoorzien)*.

Algemene dekkingsmiddelen
0.5 Treasury;
0.61 Ozb woningen;
0.62 Ozb niet-woningen;
0.64 Belastingen overig; en
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds.

Overhead
0.4 Overhead.

Vennootschapsbelasting
0.9 Vennootschapsbelasting.

Onvoorzien
0.8 Overige baten en lasten *(alleen deel onvoorzien)*.

Mutaties reserves alle programma's
0.10 Mutaties reserves.

Mutaties in reserves worden zo veel mogelijk functioneel verdeeld over alle programma's, zodat per programma de mutaties in de reserves bekend zijn. Voor de Uitvoeringsinformatie voor derden (IV3 / wettelijke taakvelden) worden deze mutaties ondergebracht in taakveld 0.10.

Colofon

Bezoekadres:
Gemeentehuis
Raadhuisplein 6
6585 AP MOOK

Correspondentieadres:
Gemeente Mook en Middelaar
Postbus 200
6585 ZK MOOK

internet : www.mookenmiddelaar.nl
e-mail : gemeente@mookenmiddelaar.nl
telefoon : (024) 696 9111

Oplage
Papier : Alleen op verzoek voor raads-, commissie- en bestuursleden
Digitaal : gemeentelijke website

Foto voorzijde
"De kracht van onze gemeenschap" (prijswinnaar fotowedstrijd 2024)